

DOI: 10.25140/2411-5215-2023-1(33)-7-14

УДК 330.131.7

JEL Classification: D29; L29; O31

Денис Крилов

доктор економічних наук, доцент, заслужений економіст України,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Запорізький національний університет (Запоріжжя, Україна)

E-mail: d.v.krilov76@gmail.com. ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8522-5433>

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: МІСІЯ,
ЗАВДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ**

У статті з'ясовано, що активізація інноваційної діяльності є одним із потужних шляхів досягнення ефективного розвитку підприємства, адже вона надає значні переваги в конкурентній боротьбі. Синтезування наявних поглядів на інноваційну діяльність підприємства дозволило розкрити її як організацію науково-дослідного процесу, спрямованого на створення та впровадження інновацій з метою їх подальшого використання на підприємстві з метою отримання прибутку. Мету інноваційної діяльності підприємства визначено як досягнення високого організаційно-управлінського, технологічного, науково-технічного рівня виробництва, що дозволить надати підприємству переваги в боротьбі з конкурентами як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Її вирішення відбувається за рахунок виконання задач, серед яких основоположне значення займають максимізація прибутку, збільшення інноваційно-економічного потенціалу, забезпечення фінансової стійкості та економічної безпеки тощо.

Ключові слова: ефективність діяльності; інноваційна діяльність підприємства; інновація; конкуренція; науково-технічний прогрес; ризикованість.

Рис.: 3. Бібл.: 8.

Постановка проблеми. Реалії сьогодення, які визначаються жвавими темпами науково-технічного прогресу, інноваційними зрушеннями зумовлюють необхідність пришвидшення термінів оновлення або модернізації товарів та послуг, адже споживачі досить стрімко звикають до нових якостей і відповідно вимагають новітніх, осучаснених. Відчутним стає, з одного боку, скорочення платоспроможного попиту на морально застарілі товари, життєвого циклу продукції, терміну використання технології, а з іншого – підвищується інтенсивність конкурентної боротьби як на внутрішньому, так і зовнішньому ринку. За таких умов важливим напрямом діяльності українських підприємств має стати активізація інноваційної діяльності, яку слід визначати не тільки фактором досягнення успіху, але й важливим шляхом виживання на ринку. Таким чином, оновлення та модифікація товарного асортименту, покращення якісних характеристик товарів і послуг, модернізація технологій, удосконалення системи організації та управління можуть дозволити підприємству адаптувати свою продукцію або надані послуги до нових вимог ринку й тим самим підтримувати попит, зменшувати витрати та покращити фінансово-економічні результати діяльності загалом. Отже, розвиток світової економіки сьогодні є неможливим без інновацій та інноваційної діяльності, що актуалізує необхідність проведення дослідження в цьому напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблеми інноваційної діяльності підприємства присвячено значну кількість наукових праць, що зумовлено значенням інновацій та інноваційної діяльності у функці-

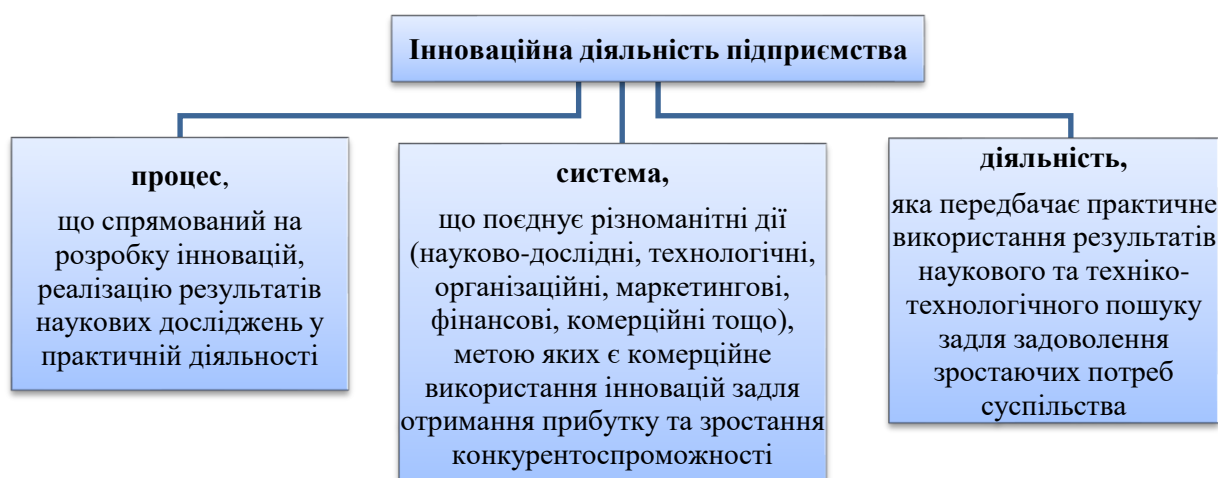
онуванні як самого підприємства, так і суспільства загалом. Серед інших варто виділити роботи таких учених, як Т. Близнюк, З. Варналій, А. Гальчинський, В. Геєць, С. Ільяшенко, П. Коюда, Т. Полозова, О. Тарасова, Р. Фатхутдінов, Л. Федулова, О. Чумак, К. Шапошников, О. Шпикуляк та інші.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Високо оцінюючи наявні напрацювання у площині інноваційної діяльності підприємства, вважаємо, що низка теоретико-практичних аспектів з цього питання залишаються дискусійними та невирішеними. Перспективними напрямками для дослідження, на нашу думку, досі залишаються систематизація підходів до розуміння інноваційної діяльності підприємства, розмежування її місії та мети, окреслення стратегічних завдань та основних етапів організації.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є проведення теоретико-аналітичного дослідження інноваційної діяльності підприємства, що дозволить цілісно з'ясувати її значення для функціонування сучасного підприємства, окреслити основні завдання та визначити загальні етапи її організації, що дозволить мінімізувати можливі ризики.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність підприємства має важливе значення для його функціонування, оскільки виступає джерелом загального розвитку та інноваційного зростання. Але, з іншого боку, інноваційна діяльність є досить складним та специфічним видом діяльності, що ускладнює не тільки її вивчення як об'єкта економічного аналізу, але і впровадження в реальній дійсності. Багатогранність інноваційної діяльності зумовлена тим, що вона охоплює широкий спектр напрямів діяльності підприємства та різноманітні сфери діяльності людини, а також синтезує інноваційні процеси, що можуть мати місце як у виробничій, так і невиробничій сферах.

Аналіз наукової літератури, у якій висвітлюються питання інноваційної діяльності підприємства дозволяє виділити три основні підходи до її розуміння, що схематично представлено на рис. 1.

Рис. 1. Систематизація основних підходів визначення поняття «інноваційна діяльність підприємства»

Джерело: систематизовано автором на основі [1-4].

Отже, під інноваційною діяльністю розуміємо організацію науково-дослідного процесу, спрямованого на створення та впровадження інновацій з метою їх подальшого використання на підприємстві або для ефективної реалізації на зовнішньому чи внутрішньому ринку. Взагалі інноваційна діяльність підприємства передбачає проведення науково-дослідних робіт, до яких належать прикладні, пошукові або фундаментальні; проєктні, техніко-технологічні, дослідно-конструкторські розробки; діяльність з опанування новацій; реалізацію інновацій. Інноваційна діяльність на підприємствах здійснюється в інноваційній сфері, що виступає як певний синтез технік, технологій, галузей їх використання для виробництва товарів та послуг, організаційних структур тощо.

З метою досягнення ефективності інноваційна діяльність підприємства повинна відповідати таким властивостям, як:

- обов'язкова трансформація ідеї або новації в організаційно та технологічно нові або модернізовані товари й послуги;
- нові або удосконалені товари й послуги повинні бути представлені на споживчому ринку з метою їх кінцевого використання;
- здійснюється на комерційній основі.

Важливим питанням є трактування місії та мети інноваційної діяльності підприємства, що не можна розглядати як тотожні поняття (рис. 2). Місія є більш загальним поняттям, що передбачає поєднання всіх елементів стратегічного менеджменту. Місія – це «філософія існування, стратегічна мета, призначення організації, завдяки чому вона відрізняється від інших» [6]. Таким чином, місію інноваційної діяльності підприємства доцільно визначити як кадрово-ресурсну готовність підприємства для переведення діяльності в інноваційне русло з метою забезпечення сталого розвитку, зростання ефективності діяльності підприємства, добробуту персоналу й суспільства загалом.

<i>Критерій визначення</i>	<i>Часовий аспект</i>	<i>Направленість</i>	<i>Специфіка</i>	<i>Можливість виміру</i>
Місія	Не має часового виріу	На зовнішнє середовище	Визначається термінами, що мають відносний характер	Має відносно якісний характер
Мета	Має визначений часовий критерій	На внутрішнє середовище	Визначається конкретними результатами	Має абсолютно якісний характер

Рис. 2. Узгодженість понять «місія» та «мета» інноваційної діяльності підприємства

Джерело: складено автором.

Відповідно метою інноваційної діяльності підприємства є досягнення високого організаційно-управлінського, технологічного, науково-технічного рівня виробництва, що дозволить надати підприємству переваги у боротьбі з конкурентами як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Тобто головне призначення інноваційної діяльності підприємства полягає у «створенні нових інноваційних ідей, рішень, що будуть впроваджені в конкретному продукті і зможуть забезпечити конкурентні переваги» [8, с. 67]. Поряд з основною метою інноваційної діяльності підприємства завжди доцільно виділяти другорядні, які іноді стосуються не тільки функціонування самого підприємства, зокрема:

- розробка та реалізація соціальних інноваційних проєктів, що мають відповідати соціальним стандартам сьогодення;
- впровадження політики екологізації та боротьбі із забрудненням навколишнього середовища;
- модернізація матеріально-технічної та виробничої бази підприємства.

Виконання головної мети інноваційної діяльності підприємства дозволить вирішити поставлені завдання інноваційної діяльності, серед яких пріоритетне значення займають такі:

- 1) максимізація прибутку в довгостроковій перспективі;
- 2) збільшення інноваційно-економічного потенціалу підприємства;
- 3) забезпечення фінансової стійкості підприємства та його економічної безпеки;
- 4) розвиток корпоративної культури;
- 5) збільшення ринкової вартості підприємства та його фінансових активів;
- 6) забезпечення неперервної освіти працівників, підвищення їхньої кваліфікації і тим самим розвиток людського капіталу відповідно до вимог сьогодення.

Складність впровадження інноваційної діяльності на підприємстві пояснюється його циклічністю (впровадження одного нововведення неминує породжує нові), високим ступенем ризикованості та неможливістю заздалегідь прорахувати результат. Крім того, інноваційна діяльність підприємства характеризується такими особливостями:

- 1) невизначеність та багатогранність імовірних шляхів досягнення визначеної місії та мети;
- 2) неможливість провести достовірне планування та орієнтація лише на прогнози та очікування;
- 3) необхідність долати опір як у сфері економічних відносин, так і серед інтересів зацікавлених учасників.

На рис. 3 представлено загальну схему організації інноваційної діяльності підприємства, але наведені основні етапи не є вичерпними. Адже не варто нехтувати такими видами робіт, що можуть мати вагомий вплив на досягнення поставленої цілі як:

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

- розробка техніко-економічного обґрунтування доцільності інновації або впровадження інноваційної діяльності;
- знаходження основних та додаткових джерел інвестування інноваційної діяльності, оскільки її реалізація є неможливою без належного рівня фінансового забезпечення, що «використовується для вирішення низки питань пов'язаних із технічним переозброєнням та модернізацією, підготовкою та освоєнням нової продукції, необхідністю проведення НДДКР, придбанням обладнання та інших товарно-матеріальних цінностей, погашення кредитних зобов'язань та виплати відповідних відсотків» [5, с. 234];
- аналіз наявного ресурсного та кадрового забезпечення інноваційної діяльності;
- оцінка інвестиційної привабливості інноваційного проєкту;
- оцінка ймовірних ризиків та ризиків окупності інноваційного проєкту.

Рис. 3. Основні етапи організації інноваційної діяльності на підприємстві
Джерело: складено автором.

Досвід діяльності багатьох західних корпорацій свідчить, що не всі інноваційні проєкти мають позитивні результати й навіть ті, що передбачають створення унікальних якостей товару. За різними аналітичними оцінками приблизно 70 % усіх науково-технічних розробок залишаються не використаними в практичній діяльності. Таким чином, успіх впровадження інноваційної діяльності залежить від багатьох факторів, серед яких важливе значення має достовірне визначення перспектив представлення підприємством

на ринку певного товару або послуги, що наділені новими якостями. Попри проблеми впровадження інноваційної діяльності на підприємстві, все ж таки вона має певні здобутки, серед яких одне з головних місць – збільшення конкурентоспроможності підприємства, що «визначається ступенем сприйняття інновацій, інноваційних ІКТ, швидкістю їх модернізації та впровадження в господарську діяльність суб'єктів господарювання» [7, с. 170]. Загалом інноваційну діяльність успішного підприємства треба визначити як безперервний рух, що передбачає розробку, впровадження та реалізацію інновацій, які мають привести до покращення якісно-кількісних характеристик функціонування підприємства, зміцнення його ринкових позицій, а також до створення умов для подальшого розвитку.

Висновки і пропозиції. Отже, інноваційна діяльність повинна мати важливе значення у функціонуванні сучасного підприємства, оскільки вона дозволяє створювати конкурентні переваги, допомагає адаптуватися до мінливих умов сьогодення та збільшує прибуткові надходження. Крім того, інноваційна діяльність підприємства позначається на розвитку національної економіки країни та суспільства загалом. Саме тому необхідно сприяти активізації та більшому поширенню інноваційної діяльності на вітчизняних підприємствах. З цією метою доцільно не тільки запроваджувати державні програми інноваційного розвитку, розвивати інноваційну інфраструктуру та механізми комерціалізації результатів інноваційних розробок, вирішувати проблеми фінансового забезпечення інноваційної діяльності, але й надавати науково-методичну та консалтингово-консультативну підтримку вітчизняним підприємствам, завдяки чому вони зможуть безпомилково визначати місію, мету, завдання інноваційної діяльності й відповідно будувати основні етапи її організації. Таке бачення дозволить уникнути помилок, мінімізувати ризики та співвіднести можливі втрати та прибутки.

Список використаних джерел

1. Близнюк Т. П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства / Т. П. Близнюк. – Х. : ФОП Александрова К. М., 2008. – 352 с.
2. Коюда П. М. Ефективність економічної діяльності підприємств: теорія та практика : [монографія] / П. М. Коюда, І. А. Шейко. – Х. : Компанія СМІТ, 2013. – 332 с.
3. Полозова Т. В. Інноваційна діяльність підприємства та економічна сутність інноваційного процесу / Т. В. Полозова, Д. Ю. Кривцун // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 12. – С. 108-113.
4. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
5. Точиліна Ю. Ю. Організаційно-економічний механізм інвестування інноваційної діяльності на засадах державно-приватного партнерства / Ю. Ю. Точиліна, Л. С. Сакевич // Причорноморські економічні студії: науковий журнал. – 2020. – Вип. 51. – С. 233-238.
6. Шершньова З. Стратегічне управління : навч. посібник / З. Шершньова, С. Оборська. – К. : КНЕУ, 1999. – 384 с.

7. The ICT Sector in Economic Development of the Countries of Eastern Europe: a Comparative Analysis / M. Dubyna, N. Kholiavko, A. Zhavoronok, Y. Safonov, D. Krylov, Yu. Tochylyna // *WSEAS Transactions on Business and Economics*. – 2022. – Vol. 19. – Pp. 169-185.
8. Shaposhnykov K. Activation of innovative entrepreneurship development / K. Shaposhnykov, O. Krylova // *Three Seas Economic Journal*. – 2020. – Vol. 1, № 1. – Pp. 66–72.

References

1. Blyzniuk, T.P. (2008). *Vplyv tsyklichnosti rozvytku ekonomiky na innovatsiinu diialnist pidpriemstva [The influence of cyclical economic development on the innovative activity of the enterprise]*. Kharkiv.
2. Koiuda, P.M., & Sheiko, I.A. (2013). *Efektivnist ekonomichnoi diialnosti pidpriemstv: teoriia ta praktyka: monohrafiia [Efficiency of economic activity of enterprises: theory and practice: monograph]*. Kharkiv.
3. Polozova, T.V. & Kryvtsun, D.Yu. (2015). Innovatsiina diialnist pidpriemstva ta ekonomichna sutnist innovatsiinoho protsesu [Innovative activity of the enterprise and the economic essence of the innovation process]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii : Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and management*, 12, 108-113.
4. Pro innovatsiinu diialnist [On innovative activit], Law of Ukraine dated July 4, 2002 № 40-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
5. Tochylyna, Yu.Yu., & Sakevych, L.S. (2020). Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm investuvannia innovatsiinoi diialnosti na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva. [Organizational and economic mechanism of investing in innovation on the basis of public-private partnership]. *Prychornomorski ekonomichni studii: naukovyi zhurnal – Black Sea Economic Studies: scientific journal*, 51, 233-238.
6. Shershnova, Z., & Oborska S. (1999). *Stratehichne upravlinnia [Strategic management]*.
7. Dubyna, M., Kholiavko, N., Zhavoronok, A., Safonov, Y., Krylov, D., & Tochylyna, Yu. (2022). The ICT Sector in Economic Development of the Countries of Eastern Europe: a Comparative Analysis. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, 19, 169-185.
8. Shaposhnykov, K., & Krylova, O. (2020). Activation of innovative entrepreneurship development . *Three Seas Economic Journal*, 1(1), 66–72.

Отримано 15.01.2023

UDC 330.131.7

Denys Krylov

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

E-mail: d.v.krilov76@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-8522-5433>

INNOVATIVE ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE: MISSION, TASKS AND FEATURES OF THE ORGANIZATION

The article found out that the activation of innovative activity is one of the powerful ways to achieve effective development of the enterprise, because it provides significant advantages in the competition on the domestic and foreign markets. It was determined that in the scientific literature there are three main approaches to understanding the innovative activity of the enterprise as a process, system and activity. The synthesis of such views made it possible to reveal innovative activity as the organization

of a scientific research process aimed at creating and implementing innovations with the aim of their further use at the enterprise for the purpose of obtaining profit. Among the main properties of innovative activity, implementation on a commercial basis, mandatory transformation into a new or modernized product or service, presentation of the result on the consumer market is singled out.

The mission and goal of the enterprise's innovative activity are delineated, in particular the first is the basic, primary one, on the basis of which the goal aimed at achieving a high organizational-management, technological, scientific-technical level of production, which will give the enterprise advantages in the fight against competitors, should be formed in the future both in domestic and foreign markets. Achieving the main goal of the innovative activity of the enterprise occurs due to the fulfillment of tasks, among which the maximization of profit, increasing the innovation and economic potential of the enterprise, ensuring the financial stability of the enterprise and its economic security, increasing the market value of the enterprise, developing human capital, etc., are of fundamental importance. In addition, it is proposed to distinguish seven stages in the organization of innovative activities of the enterprise, as a result of which a new corporate strategy based on an innovative approach should be developed.

Key words: *efficiency of activity; innovative activity of the enterprise; innovation; competition; scientific and technical progress; riskiness.*

Fig.: 3. References: 8.